

પૂણ્ય ગ્રંથનમ્.

(મેકમીલન ન્યુ. ઈ. રીડર બોધીમાંથી કવિતા-
ઓનું ગુજરાતી કવિતામાં ભાષાન્તર તેમજ
કેટલાક તેમાંના નાટકીય પાઠોનું પણ
ભાષાન્તર કર્યું છે.

કર્નાર,

બહેચરલાલ નારણલાલ પટેલ મુ. મલકે.

અને

રણભાઈ ભાતીલાલ દેસાઈ.

મુ. કરમસદ.

દોહરો.

દૂધને પાણી મીઠીથી દૂધ દૂધ પીએ હંસ;
દામ કરે વિજા મહી, જમમાં છે એ વંસ.

કામળી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

બહેચરલાલ નારણલાલ પટેલ.

ઈ. સી. ઇન્ડીસ સુબ-કરમસદ.

પ્રત ૧૫૦૦] આકૃતિ ૧લી. પ્રત ૧૦૦૦. [સને ૧૯૨૧.
કિંમત રૂ. ૦-૬-૦.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

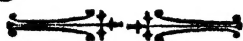
ગુજરાતી કોપીગણિત વિભાગ

અનુક્રમાંક ૯૧૩૯ લઘુક

પુસ્તકનું નામ યુગ્મગ્રંથ

વિષય મ ૨૪ : ૮૪૯ : ૩૨૩ : ૨૫૫

પુષ્પ ગ્રન્થનમ્

(મેકમીલેન ન્યુ. ઈ. રીડર ગ્રાંથીમાંની કવિતા-
ઓનું ગુજરાતી કવિતામાં ભાષાન્તર તેમજ
કેટલાક તેમાંના નાટકીય પાઠોનું પણ
ભાષાન્તર કર્યું છે.)

રચનાર,

બહેચરભાઈ નારણભાઈ પટેલ મુ. ગાડા.

અને

રણછોડભાઈ ભાતીભાઈ દેસાઈ.

મુ. કરમસદ.

દોહરો.

દૂધને પાણી માંડીયો દૂધ દૂધ પીએ હંસ!

કાગ કરે વિષા મહી, જગમાં છે એ વંશ.

જપાત્રી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

બહેચરભાઈ નારણભાઈ પટેલ.

જ. સી. ઇંગ્લીશ સ્કૂલ.—કરમસદ.

સંવત ૧૯૭૭] આવૃત્તિ ૧લી. પ્રત ૧૦૦૦. [સને ૧૯૨૧

કિંમત રૂ. ૦-૬-૦

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ

(સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કરનારે પોતાના સ્વાધીન રાખ્યા છે.)

અમદાવાદ.

શાહાપુર નવી પોળમાં શ્રી 'પ્રજાહિતાર્થ' મુદ્રાલયમાં
પટેલ ડાહ્યાભાઈ દલપતરામે છાપ્યું.

ॐ

ભાષાન્તર કર્તાની અર્પણ પત્રિકા.

કાવ્યશાસ્ત્ર વિનોદેન કાલો ગચ્છતિ ધીમતાં ।
વ્યસનન તુ મૂર્ત્વાણાં નિદ્રયા કલહેન વા ॥

ગરવી ગુજરાતના ઉદય બાનુનાં લગતાં સુર્યનાં
કિરણો સમ સર્વ વિદ્યાર્થી
બાલુડાંને આ પુસ્તક

અર્પણ કરી

કૃતાર્થ

થઈએ છીએ.

કરમસદ
તા. ૨૨-૨-૧૯૨૦
શનિવાર

શી.
બહેચરભાઈ નારણભાઈ પટેલ
અને
રણછોડભાઈ મોતીભાઈ દેસાઈ.

પ્રસ્તાવના.

ભાષાન્તરને પ્રસ્તાવનાની એટલી બધી જરૂર નથી હોતી પણ વાચક વર્ગની અનુકૂળતા માટે એ બોલ લખવા ઇચ્છા રાખીએ છીએ.

આમાં મેકમીલન ન્યુ. ઇંગ્. રીડર ચોથીની સર્વ કવિતાઓનું મહાયોગ્ય ભાષાન્તર ગુજરાતી ભાષામાં પદ્યમાં કરેલું છે. ગુજરાતીમાં આ રીડરની કવિતાઓનું ભાષાન્તર બનતી કેશિખે રસમય તેમજ સંપૂર્ણ અર્થસૂચક બનાવવાનો આ પ્રથમ પ્રયાસ છે એટલે એમાં થણા દોષો થવાની વધી છે. વાચક વર્ગ પત્રદ્વારા તે લખી જણાવશે તો મણો ઉપકાર થશે.

વિદ્યાર્થીઓ અંગ્રેજી કવિતાઓનું રહસ્ય પોતાની માતૃભાષા-દ્વારા થયામાં મેળવે અને તેથી તેમના આનંદમાં અભિવૃદ્ધિ થાય એજ આ ભાષાન્તર લખવાનો હેતુ છે. અને તે હેતુ પાર પડશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

આ ભાષાન્તર લખવામાં અને પ્રસિદ્ધ કરવામાં રા. રા. મોતી-ભાઈ દારકાંદાસ અમીન, રા. રા. મણીભાઈ ઉમેદમાઈ તેમજ રા. રા. આસાભાઈ નારાયણભાઈ આ ત્રણ સહૃદયોએ આપેલા પ્રોસ્તા-હને માટે અમે તેઓનો અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનીએ છીએ.

કરમસંદ	લી.
૨૧-૫-૧૯૨૦	બહેચરભાઈ નારણભાઈ પટેલ.
	રણછોડભાઈ મોતીભાઈ દેસાઈ.

The Blind Boy.

1. O say what is that thing called Light,
Which I must ne'er enjoy;
What are the blessings of the sight,
O tell a poor blind boy !
2. You talk of wondrous things you see,
You say the sun shines bright;
I feel him warm, but how can he
Make it bright day or night ?
3. My day or night myself I make
Whene'er I sleep or play;
And could I ever keep awake,
With me 'twere always day.
4. With heavy sighs I often hear
You mourn my hapless woe;
But yet with patience I can bear
A loss I ne'er can know.
5. Then let not what I cannot have
My peace of mind destroy;
Whilst thus I sing, I am a king,
Although a poor blind boy.

Colley Cibber.

અંધ છોકરો.

(સમ—પડપાસા પોખાર.)

- અરે કહો કે તેજ એ, શી વસ્તુ કહેવાય;
ભોમવવાની જે નથી, મુજ નશીયતી માંય. ૧
- શા શા લાભો દષ્ટિથી, હું નવ જાણું તેહ,
રે! કહો રંક અંધને, હૃદયે લાતી નેહ. ૨
- વાત કરો છો અવનતી, જે જુઓ જગ માંય;
વળી કહો છો સૂર્ય તો, ઓ ઝળકે નમમાંય. ૩
- તડકો લાગે હા મને, તેતો માની શકાય;
પણુ તેથી દિન રાત્રિ તો, કહો કે કેમજ થાય? ૪
- મુજ દિવસ કે રાત્રિ તો, મારી જાતે થાય;
હું તો રાત્રી બને, રમુતો દા'ડો મળાય. ૫
- અને જામલો રહુ સદા, રમત ગમતનો માંય;
તો હમેશાં દિન છે, રાત્રિ કેમજ થાય? ૬
- મમ અંધાપાને વિષે, સાંભળું વારંવાર;
કે જે શોક ધરો તમો, એમાં શો બાઈ સાર. ૭
- તો પણુ તે ધીરજ થકી, મારી ખોટ ખમાય;
ખી ખોટ તેતો મને, હજીએ ના સમજાય. ૮
- હવે ન દુભાવો તમો, મમ મનનો આનંદ;
તે મારી પાસે નથી, તો પણુ રહુ સાનંદ. ૯
- હું ગરીબડો અંધ છું, તે જાણે તમ મન;
પણુ જગ આ હું ગાડું છું, તમ છું હું રાજન. ૧૦

We are Seven.

1. I met a little cottage Girl,
     She was eight years old, she said;
     Her hair was thick with many a curl
     That clustered round her head.
2. She had a rustic, woodland air,
     And she was wildly clad;
     Her eyes were fair, and very fair,
     —Her beauty made me glad.
3. " Sisters and brothers, little maid,
     How many may you be ? "
     " How many ? Seven in all," she said,
     And wondering looked at me.
4. " And where are they ? I pray you tell; "
     She answered, " Seven are we;
     And two of us at Conway dwell,
     And two are gone to sea.
5. " Two of us in the churchyard lie,
     My sister and my brother;
     And, in the churchyard cottage, I
     Dwell near them with my mother. "
6. " You say that two at Conway dwell,
     And two are gone to sea;
     Yet ye are seven ! I pray you tell,
     Sweet maid, how this may be ? "

7. Then did the little maid reply,
    " Seven boys and girls are we;
    Two of us in the churchyard lie,
    Beneath the churchyard tree.
8. " You run about, my little maid,
    Your limbs they are alive;
    If two are in the churchyard laid,
    Then ye are only five. "
9. " Their graves are green, they may be seen,
    The little maid replied;
    " Twelve steps or more from my mother's door,
    And they are side by side.
10. " My stockings there I often knit,
    My kerchief there I hem;
    And there upon the ground I sit,
    And sing a song to them.
11. " The first that died was sister Jane;
    In bed she moaning lay.
    Till God released her of her pain,
    And then she went away.
12. " So in the churchyard she was laid;
    And, when the grass was dry,
    Together round her grave we playod,
    My brother John and I.
13. And when the ground was white with snow,
    And I could run and slide;

My brother John was forced to go,
And he lies by her side. "

14. " How many are you, then, " said I,
" If they two are in heaven ? "

Quick was the little maid's reply,
" Oh, master ! we are seven. "

15. " But they are dead; those two are dead
Their spirits are in heaven ! "
'Twas throwing words away; for still
The little maid would have her will,
And said, " Nay, we are seven ! "

Wordsworth.

અમે તો સાત છીએ.

(હરિગીત ૭૬.)

મળા મને કે છોકરી છોટી હતી કે ગામની,
ને 'અષ્ટ વર્ષ યયાં મને' તેણે કહ્યુંરે હર્ષથી;
માથા ઉપર કાળાને ધાડા વાળનો બહુ ગુંચળા,
તે ડોકની પાસે બધી જુબખાવળા ભેગી ચતી. ૬
જાણે તે હોયે જંગલીં એવી તે લાગે છોકરી,
નહિ રીત કંઈ પહેર્યાં કર્યામાં જંગલી તે બાસતી;
ચક્ષુ હતાં સુંદર બહુ સુંદરતા વળી તંનમાં,
રૂપ જોઈ તેનું હા અરે ખુશી થયો હું મનમાં. ૭

“બાપ્પા અને બેનો મળી ઓ નાની કુમારી તમે;
 કહોને તમે છો કેટલાં સઘળાં મળીને નંબરે. ”
 તેણે કહ્યું, “શું કેટલાં ? પૂછો અમે તો સાત છવે. ”
 તેમ કહી આશ્ચર્યથી તે છોડી તાકી રહી મને. ૪
 “વિનતિ કંઈ છું કો’ મને તેઓ અને વર્ણો ક્યાંય છે,”
 પ્રત્યુત્તરે તેણે કહ્યું, “મળીને બધાંતો સાત છવે;
 ને જે અમારા માંહીથીતો કાનવેમાં રહે જઇ,
 નાવિક થયા છે જે જણા દરીએ રહે બહુ હાંસથી.” ૪
 “ને જે અમારા માંહીથી મમ બાતને મમ બેનડી,
 તેવો સૂતાં છે કબરમાં મમ બેનડી વા’લી વણી;
 ને ઝુંપડીમાં કબર પાસે વાસ વસીએ જે જણા,
 કું અને મમ વા’લી માતા જે જણાં સાનંદમાં.” ૫
 પછી પૂછીયું મેં, “જે જણાં તમ માંહીથી કાંવે રહ્યાં;
 ને જે જણાં તમ માંહીથી નાવિક થઇ દરીએ ગયાં;
 પછી સાત છો! એ શું ખરૂં! કો’ને મને વિનતિ કંઈ,
 તે કેવી રીત બની શકે આશ્ચર્ય લાગે છે ધણું.” ૧
 પછી વા’લી બાળા સ્મિતથી બોલી ખરી પ્રત્યુત્તરે
 “બેનો અને બાપ્પા મળી સઘળાં અમે તો સાત છવે;
 ને જે કબર માંહી સૂતાં છે બાતને મમ બેનડી,
 તે કબરતો આ વાડો માંહી ઝાડ નીચે એ રહી,” ૭
 “તુતો અહીં ગમે તહીં ફરે દોડે અરે ઓ બાલકા,
 તુજ અવયવો છે જીવતા હા હાલતાને ચાલતા,
 જે હોય જે જણુ કબર માંહી પછી સાત કેમજ યામ કહો,
 તો તો પછી તમે પાંચ હા! નક્કી તમે તો પાંચ છો.” ૮

“નાના ખરું નહિ ક્યાર તો તેઓની લીલી છમ છે,
 તેઓ કદી દેખામ હા” તેણે કહ્યું સ્મિત મુખડે;
 ખારે કે તેથી વધુ પગલાં બરો ધરથી તમે,
 તો તો તમે જોઈ શકો ક્યારે તે સાથે સાથમે. ૬
 “બહુવાર ત્યાં હું ખંતથી મોજાં સરસ હું ચુંચતી,
 બહુવાર ત્યાં હું મન દઈ રમાલ મારો ઓટતી;
 બહુવાર ત્યાં હું હર્ષથી કદી જોયાં પર બેસી જતી,
 બહુવાર બેસી ત્યાં પછી કંઈ ગીતડાં સજાવતી.” ૧૦
 “બે’લી ચલી ગઈ જેમરે મમ બેનડી વાલી બહુ,
 તેને થયું કંઈ દુઃખડું રડતી પયારીમાં સતી;
 જ્યાં સુર્યો દેવે મુક્ત કૌંઘો તે તે દુઃખડા માંહીથી,
 તે રે! પછી રીસાઈને મમ બેનડી ચાલી ગઈ.” ૧૧
 તે કારણે તેને તે ક્યારે મૂકો દીધી સાચરી;
 હું જાણ્યું તેથી થયું શું બેન તો મહીંએ રહી;
 પછી ધાસ તો સુકાઈ ગયું ત્યારે પછી અમે બે જણાં,
 હું અને જોન વ્રાત મારો ક્યાર બહુ રમતા જતાં. ૧૨
 “પછી જન્મ શિઆજો આવીઓ તબ બરફ મહી અમે બે જણાં,
 બરફ પર રમતાં અમે બે દોડીને લપસી જતાં;
 એવી મજામાં બાઈ પણ મારો પછી ચાલો ગયો,
 તે બેન પાસેરે ગયોને સાથમાં જઈ સૂઈ રહ્યો.” ૧૩
 “જો બે પધાર્યા સ્વર્ગ માંહી છોડી ન તમ કુપડું,
 હાં રહી કો’ને પછી તમે કેટલાં છો?” મેં કહ્યું;
 અપળતાથી છોકરી બોલી ખરી પ્રત્યુતરે,
 “રે! શેઠ! ઓ મારા! અમે સમજાં મળીને સાત હયે,” ૧૪

“રે ! શું ? કહો છો ? કહો મને કે બે જણાં તો મર મર્યાં,
 સ્વર્ગે પધાર્યો આતમાને સ્થૂલ દેહ પડી રહ્યો;”
 સો માથાઝીક તો બ્યર્થ ગઈને શબ્દ તો ઉડી ગયા,
 પશુ છોકરી તો સ્થિર રહી તનમાં તથા મનમાં બધા ૧૪

દોહરો)

માથા ઝીક તો બહુ કરી, સમજવાને માટ;
 છોકરીએ તો કહ્યા કર્યું, ના અમે તો સાત !

Down in a Green and Shady Bed.

1. Down in a green and shady bed
 A modest violet grew,
 Its stalk was bent, it hung its head
 As if to hide from view;
2. And yet it was a lovely flower,
 Its colours bright and gay,
 It might have graced a rosy bower
 Instead of hiding there.
3. Yet there it was content to bloom,
 In quiet tints arrayed;
 And there diffused a sweet perfume,
 Within the silent shade.
4. Then let me to the valley go,
 This pretty flower to see,
 That I may also learn to grow
 In sweet humility.

Jane Taylor.

શીળી છાંયડીની લીલી પથારીમાં.

(ઉપજતિ વૃત્ત.)

- શીળી લીલી છમ છાંય ન ચેરે,
નમ્ર વાયોલેટ ઉગયું જુઓને;
નીચી નમી ડાંખળી શીશ નામી,
શરમાય જાણે શું લજ્જાય તાણી. ૧
- હતું છતાં તેહ સુંદીર પુષ્પ,
રંગો મળના શું લાગેય રમ્ય;
ઉગવા હતા તેહ ગુલાબ ગોટા,
શરમાવું સંતાવું રે ના ધટે હા ! ૨
- છતાંય ત્યાં તે ખીલવાને તૃષ્ટિ,
રંગો થકી શોભવા માંહી શાંતિ;
સુગંધ મીઠીય તે શું પ્રસારે,
શીર્ષો શાંત છાયા ખની શીય તો તે. ૩
- મને જવાદો અરે તેહ ખીણે,
સુંદીર પુષ્પજ જેવાને કાળે;
શીખવાજદો વાર પછી મને તે,
ઊગુ પછી હું દીનતા મીઠી માં. ૪

The First Grief.

- 1 " O call my brother back to me,
I cannot play alone;
The summer comes with flowers and bee—
Where is my brother gone ?
2. " The butterfly is glancing bright
Across the sunbeam's track;
I care not now to chase its flight,
O, call my brother back :
3. " The flowers run wild—the flowers we sowed
Around our garden-tree;
Our vine is drooping with its load;
O call him back to me ! "
4. " He would not hear my voice, fair child,
He may not come to thee;
The face that once like spring-time smiled
On earth no more thou'lt see.
5. " A rose's brief bright life of joy,
Such unto him was given;
Go—thou must play alone, my boy—
Thy brother is in heaven.
6. " And has he left the birds and flowers ?
And must I call in vain ?
And through the long, long summer hours,
Will he not come again ?

7. " And by the brook, and in the glade,
Are all our wanderings o'er ?
O, while my brother with me played,
Would I had loved him more ! "

Mrs. Hemans.

પ્રથમ કાર્ણિકતા.

(હરિગીત છંદ.)

બોલાવરે મમ બાધને પાછો અહીં આ જગ મહીં,
હું કાં રમું તેના વિનાને કાં ફરું હું એકલી;*
આવે વસંત બહુ ફુલેલ ફુલો અને વળી ભ્રમર આ,
રમવું મૂકી આ વાડીમાંને બાધ મારા ક્યાં ગયા. ૧

પતંગીઆં અહીં તહીં ફરતાં ફૂલપર બેસી જતાં
ને ઉડતાં આ સૂર્ય ફિરણે બહુ પ્રકાશિત થઈ રહ્યાં;
ના, ના, ઉડોને! હા બલે પણ આવવાની હું નથી,

રે બાધ મારાને તમે બોલાવો આજા જગ મરી ૨

ફૂલવાડીમાં ફૂલો જુઓ જે રોપીયા ફરતાં બધે,
તેઓ બધાં ખીલતાં બહુ ને ખુબ ફાલે છે હવે;

અમ દ્રાક્ષની લત્તા નખી મૂકી રહી બહુ ભારથી

* અહીંઆં 'એકલી' શબ્દ તે બાધને માટે વાપર્યો છે તે બાધ
છે ના બાધરો છે તે નહીં નથી છતાં બાધરોના બાવે જવાથી આ પ્રસંગ
વધારે મીઠક તેમજ અસરકારક લાગે છે એથી તેને છાંદ વરીફ
બોળાવી છે.

કર્તા

રે બાપ મારાને પુનઃ બોલાવો આ સૃષ્ટિ મહીં, ૩
 તે સુશુરો નહિ બુમ મારો મગનમાં ઉંચે બહુ.
 આવે નહી કદી પાસ તારી બાલકી કે' શું કરેં;
 આવી વસંત ઋતુ રૂડી સુંદીર મુખે હસતી ધણી,
 તે પાછી તું ના જોઈ શકતી મુખડે એવે ફરી. ૪
 અર્પાઈતી ગુલાબીને આનંદી દુકાં છંદગી
 બહુ સાવ્યશાળીને મનની છંદગી તેતો હતી;
 જા, બાપુ, રમને એકલી આ વાડી માંહી સંગમાં. ૫
 તે ફૂલડાંને પક્ષીઓને શું તજી સ્વર્ગે ગયા ?
 બોલાવવું મારું બધું મિથ્યા હશે શું બાપ આ !
 લાંબી વસંતે વાડીમાં રમવા અહીં મમ સાથમાં,
 શું આવશે તહિ તે ફરી પાછો અહીં આ જગતમાં ? ૬
 નાના મહીથી જળ જતું ખજખજ કરીને ત્યાં અમે;
 ફરતાં -મે જે વન મહીં તે અંત આબોયો શું હવે !
 રે ! રમત રમી જ્યાયરે આવી મનના ઉપવને,
 તે કાળ ચાલ્યો બહુ હવે મમ જ્ઞાત તો રૂડું થતે. ૭

The King and his story-tellers.

Part I.

1. King Fulisman was very fond of tales;
 In fact they were that monarch's chief delight:
 To tales he'd listen in the early morn,
 The afternoon, the evening, and the night.
2. He did not mind what kind of tale it was:
 The moral might be right, or might be wrong;

He didn't mind who told the tale, nor what
It was about, if only it was long.

3. One day, he called his courtiers and said,
"Your tales do not arouse my admiration;
Go, each of you, and stick up on the walls
A copy of the following proclamation:

4. " ' *WHEREAS, I Fulishman, the King of Folli-pore,
Have quite determined not to listen any more
To stories with an end: I hereby do proclaim
That whosoe'er can tell an endless tale, that same
Shall marry Princess Sillee, pride of my royal
heart;
Any man who likes may try, and now's the time
to start.
But he, who tries and fails, at once will lose his
head:
'Twill be struck off—or he'll be hanged till he is
dead.* "

5. The first competitor began his tale on Monday
morning:

He talked till Saturday, and then he found that,
all too soon.

His tale was done ! Said Fulishmán, " You know,
I gave you warning;

You'll find the executioner outside. Good
afternoon ! "

6. The second talked for fifty days, the third for fifty-three;

But both these story-tellers are as dead as dead can be.

And so are numbers four, and five, and six, and seven, and eight:

Their heads may still be seen stuck up upon the palace gate.

7. Now, number nine was a cunning man; his name was Wylee-felloh.

He made a low salaam, and said in accents mild and mellow,

“Wise Fulisman, one boon I crave. Until my tale is done,

Hear me with patience.” And the King said,
“Very good, my son.

8. “I’ll listen to you patiently until your tale is o’er. You know, of course, who’s waiting for you just outside the door!”

રાજ અને તેના વાર્તા કહેનારાઓ.

(હરિગીત છંદ.)

રાજન શોખિન બહુ હતો ને મૂર્ખદત વળી નામનો,
સાચું કહો તો, વાતથી તે રાજ રીજે હા ધણો;
વાર્તા સૂણે દર્ધ ધ્યાનને, વહેણે ઉઠીજ સવારમાં,
વાર્તા સૂણે મધ્યાહમાં સાંજે તથા તે રાત્રિમાં.

નહિ ધ્યાન આપે વાત તે શી જાતની છે ને વહી,
સૌ સાર ખોટા વા ખરો હોએ બધેને તે મહી;
ના ધ્યાન આપે વાત તે કહેનારો એવો કોણુ છે,—
ને શીય ખામત છે લલે—હોવીજ જોઇએ લાંખી તો.

૨

સરદાર સહુ બોલાવીને તેણે કહયું કે દિવસે,
કે “વાત સૌ તમ કુસ છે આનંદ ઉપજે ના મને;
જાઓ તમે સહુએ હવે ને બીંત પર ચોટાડી દો.
લઇને અકેડી નકલ આ ઢંઢેરો આજ પીટાવી દો.

૩

(કે-) “મૂર્ખપુત્રોના મૂર્ખદત હું નૃપતિ આર્ય મેં—
ધાર્યું હવે નવ સાંભળું જે વાતડીજ ટુંકાય જે—

(ને) પુરી થતી હોયે જરીમે—આજ જાહેર હું કરું,
કે જેમકો વાર્તા કયે છોડા વિનાની લાંખી બહુ.

૪

(તેને) નાદાન શા'નદીય પરણે અહંકાર જે મમ હૃદયનો,
ચાલુ કર્યાની વખત છે ઇચ્છા હવે કોશિય કરે;

(ખણ) કોશિય કરી નાપાસ થાશે શિર તો તેનું જશે,—
ટાંબવામાં આવશે વા મરણ સુધી લટકાવશે ?”

પેલા હરીફે વાતને ચાલુ કીધી સોમ સત્તારમાંથી
શતીવાર સુધી વાર્તા કથી માણુમ થયું વાર્તા બધી—
—પુરી થઇને.—મુર્ખદત બોલ્યો કે, આપો ચેત મેં—

“ સાહેબજી. ખસ બહાર જાઓ રાહ જુઓ મારો ડુવે.
બીજે કથી પચાસ દિન ત્રીજે તથા તેપન વળી,

૬

(પણ) બંને જણાને મોત આવ્યું મોત આવે જે થયું;
એમ ચારજ પાંચ છોને સાત આઠજ આવીઆ,
મેંલ દરવાજે તે સૌએ, લટકતા દેખાય હા.

૭

નવમે હતો જે ખવપતિ લુચ્યા તણો સરદાર જે,
 નીચી સલામ કરી પછી બોલ્યો તે નમ્ર અવાજમેં;
 “ સુખદત વર માયું હું કે વાત જાય પુરી થયા-
 વિશ્વ-ધીરજથી સુલુવીય તે” રાજા વઘો, “બહુ સારા બા.”
 “ વાર્તા કરો પુરીય ત્યાં સુધી સુણ હું ધીરજથી.
 અલખત તું જાણેય તારી વાટ જુએ છે ધણી: ”

13. The King and his Story-tellers.

PART II.

THEN Wylce-felloh bowed, and thus his story he began:

“ Long, long ago, O King, there lived a very wealthy man.

9. “ He made a barn, the biggest barn that ever man did build,

And stored his corn there year by year, until the place was filled—

Filled to the ceiling! Then the door was shut and safely locked,

And the windows on the north, and south, and east, and west were blocked.

10. “ ‘ And now ’, he said ‘ the rains may fail, and famine come, but I

Am safe! I’ve food for years, although no drop should leave the sky. ’

He gazed upon his barn and said, 'I'm sure that there is not.

A single hole left anywhere.' But he carelessly forgot

The chimney on the roof; and lo! upon the morrow's morn

A little sparrow came and took away a grain of corn."

11. "Just what I thought," said Fulisman. "How does the tale go on?"

"Another sparrow came and took away another one."

"Go on, go on," said Fulisman. "What happened next, my son?"

"Another sparrow came and took away another one."

12. "Yes, yes," said Fulishman, "quite so. And when the third had gone?"

"Another sparrow came and took away another one"

Fulisman frowned. "And when," said he, "the fourth away had flown?"

"Another sparrow came and took away another one."

13. "But after that?" cried Fulisman, impatience in his tone.

" Another sparrow came and took away another one. "

" But after that ?" He clenched his fists; his eyes with anger shone.

" Another sparrow came and took away another one. "

14. *" I hope it choked him !" said the King. But still the tale went on:*

" Another sparrow came and took away another one;

And another came and took away another one;

And another came and took away another one;

And another, and another, and another, and another,

And another sparrow came and took away another one."

15. Poor Fulismán was nearly mad. *" We must have had a million !*

How many are there left ?" he gasped. " My lord, at least a billion !"

Said Wylee-felloh, bowing low; " I've only just begun.

And another sparrow came and took away another one.

16. *And another——" " Stop !" cried Fulisman.*

" I can't bear any more !

Take the princess ! take my throne ! and take the whole of Folli-pore !

But Stop those awful birds, or I shall go stark
mad, my son !

I wish you'd ne'er been born—I do ! I wish
you'd ne'er begun ! ”

17. So little Princess Silly married Willy fellow, who
Became the happiest of men. This tale is true,
quite true.

Though Foolish-man was foolish, though he dwelt
in Folly-pore,

He kept his word once given, and what can
any fool do more ?

C. H. Payne.

રાજા અને તેના વાતાં કહેનારાઓ. ભાગ ૨.

અલપતી પછી નમન કરીને વાતડી ચાલ કીધી —

“ ઓ રાજ લાંબા કાળમાં ધનવાન વસતો માનવી. ” ૮.

“ કાઠાર બાંધ્યો જંગી બહુ નહિ બાંધ્યો કાઠએ કદી,

વરષે ને વરષે ધાન ભરીયુ તે જગા સહ ભરી દીધી

ને હત સુધી સૌ ભરી દીધું ને તાણું માયું સાચવી,

ચારે દિશાની બારીઓ પછી બંધ કીધી જાળવી. ” ૯.

“ અને હવે, ” તેણે કહ્યું, “ વરસાદ ના વરષે જરી,

ખોરાકી છે વર્ષો તણી દીધું ન હો આકાશથી; ”

કાઠાર સૌ જોઈ કહ્યું કે, “ ખાતરી છે કાણ ના ”

પણ કાણું બે શીકરાઈમાં ચુકી ગયો તે એક દા. ૧૧.

“ ને જાપરે ધૂમાડીએ બીજી સવારે રે જુઓ, ”

ચકલીજ નાની આવીને દાણો લઈ ગઈ એકતો; ”

મૂર્ખદત કે ”ધાર્યું” તે મેં—હા ચલાવો આગળ ”

“ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે” ૧૨

મૂર્ખદત કહે, “હાં ચાલોને આગળ પડી કહે શું બને”

ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

મૂર્ખદત મુસે થયો ને બોલીઓ, “ચોથી ગયે !—

“ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે” ૧૩

મૂર્ખદત અવધીરણો “માલી કહ્યો કે, “શું પછે” ?—

“ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે” ૧૪

પછી શું ” કહ્યું કરી લાલ ચક્કુ ને મૂડીઓ વાળીને

“ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

“ રૂંધાઈ ગયો” હું ધારું છું ” પણ વાત તો ચાલુ રહી,

“ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

(અને) “ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

(અને) “ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

(અને) “બીજ અને બીજ અને બીજ અને બીજ અને.

(એક): “ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

મૂર્ખદત ગાંડો વઘો “ રે એમ તો લાગ્યા ગઈ—

બાકી રહીશી” ઓ પ્રભુ અજબો હજી તો છે રહી ” ૧૬

ખલપતિ પાયે પડી કહ્યું, કીધી શરૂ હમણાંય મેં ”—

“ચકલી બીજ ત્યાં આવીને દાણો લઈ ગઈ એક તે”

“ ચકલી બીજ,”—“ હું ના ખમું બસ ચૂપ રહેને તું હવે

શાંખદી લે, લે ગાદી આ, લે મૂર્ખપુરી આ સૌ અને”—

—“તું ચૂપ રહે નહિ તો બનું ગાંડો પછી તો હું હવે—
 સારું થતે નવ જનમીયો તું, વાત વળી તું ના કયે ”
 નાદાન જા'નદી વરી આ ખલપતી લુચ્ચાપને,
 સુખીઓ થયો તે જગતમાં—આ વાત સાચી સત્ય છે—૧૮
 મૂખદત મૂખો હતો વળી વાસ મૂખ પુરીયમાં,
 પાશ્યું વચન આપેલું કૂહો શું મૂખ વધુ કરે જગતમાં.
 કવિ પોતે—આશ્ચર્ય આમાં એ રહ્યું જે મૂખદત મૂખો હતો,
 ઢાલો હતો તે જગતમાં બોલ્યુંજ પાળે તેહવો. ૧૯

15. The National Anthem.

1. God save our gracious King;
 Long live our noble King;
 God save the King !
 Send him victorious,
 Happy and glorious,
 Long to reign over us:
 God save the King !
2. Thy choicest gifts in store
 On him be pleased to pour;
 Long may he reign !
 May he defend our laws,
 And ever give us cause
 To sing with heart and voice,
 “ God save the King ! ”
 Henry Carey,

રાજગીત.

(મહારાજ આ અંગ્રેજી—એ રામ)

(૧)

રક્ષો પ્રભુ રાજવિ રાજ

બહુ જીવો ઉમદા રાજ

રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા.

(૨)

મહુ જીવોવાન બનાવો

સુખીને યશવાતજ થાઓ

ચિરમ્ કરો રાજ વિરાજ

રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા.

(૩)

તમ ઉત્તમ ભેટો સૌ જે

ખુશી થઇ તે પર વરખો.

ચિરમ્ કરો રાજ વિરાજ

રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા

(૪)

તે કાનુનો અમ રક્ષે

કારણ અમને નિત દીજે

ગાવાને હૃદયે મેઢા...

રક્ષો પ્રભુ રાજ વિરાજ.

ચિરમ્ કરો રાજ વિરાજ

રક્ષો પ્રભુ રાજ અમારા.

Casabianca.

1. The boy stood on the burning deck
     Whence all but he had fled;
     The flame that lit the battle's wreck,
     Shone round him o'er the dead.
2. Yet beautiful and bright he stood,
     As born to rule the storm;
     A creature of heroic blood,
     A proud, though childlike form.
3. The flames rolled on—he would not go
     Without his father's word;
     That father, faint in death below,
     His voice no longer heard.
4. He called aloud: " Say, father, say
     If yet my task is done ? "
     He knew not that the chieftain lay
     Unconscious of his son.
5. " Speak, father, " once again he cried,
     " If I may yet be gone ? "
     And but the booming shots replied,
     And fast the flames rolled on.
6. Upon his brow he felt their breath,
     And in his waving hair;
     And looked from that lone post of death,
     In still, yet brave despair.
7. And shouted but once more aloud,
     " My father, *must* I stay ? "

- While o'er him fast, through sail and shroud,
 The wreathing fire made way.
8. They wrapt the ship in splendour wild,
 They caught the flag on high;
 And streamed above the gallant child,
 Like banners in the sky.
9. There came a burst of thunder sound—
 The boy—oh ! where was he ?
 Ask of the winds that around
 With fragments strewed the sea ;
- 10 With mast, and helm, and pennon fair,
 That well had borne their part—
 But the noblest thing which perished there
 Was that young faithful heart ?
- Mrs. Hemans,

કેસેબીઆન્કા.

(શાર્દૂલ વિકીટીત છંદ)

અગ્નિથી બળતા તૂતક પર શું, ઉભો અરે છોકરો,
 જ્વાંથી સૌજન નાસીયાં પલ્લુઅરે, ઉભો રો કાંય તે;
 બાગેશું તે વા'લુ અગ્નિ જવાલ, ઉછળે અરે હા અને.
 તેશું આંહી આ પ્રકાશતી અધે, મૂતક પડેલી શ્વે. ૧

જોને તે શું બચ્ચ તો પલ્લુ અરે, તેજસ્વી શરો ઉભો
 જાણુ કે જનમ્યો જ તેહ કાજે તોફાનને શસવા;
 સૃષ્ટિ આ મહીના હતો તે ગ્રાણી, શરતરના લોહીનો
 મગરૂરીમાં મા'લતોય જો કે, બાળપણા રૂપમાં— ૨

જવાહર આ પ્રસરી અરેય તેતો આઘો ખસે ના જરી,
 શી રીતે જ ખસે નહિ જ મળીઓ શાસન પિતા તણો;
 પિતા તે જનનો જ વા'લુ તળીએ ખેભાન થઇને સ્ત્રો
 જેનો શર નહિ હવેજ સૂણવો. બાળક આ તેહનો
 મોઢેથીજ વઘો પછીય તેતો " બાપા અરે બાપજ;
 " કહો કે કામજ માહરૂં થઇ ગયું, કે ના થયું તે હજી"
 જણે ના તે છોકરાય કે જે, નાયક પડ્યો છે મુઓ,
 જે નવ જણતો કેવ કયાં છે, બાળક પોતા તણો. ૪
 ઉચ્ચેથી જ વઘો ફરીથી તેતો, " બાપાજ ખોલોઅરે "
 નહિ તો આજ જશે અરે તમ જશે બાળક આ સ્વર્ગમાં
 બંદુકો ગર્જે તે બૂમ વિણ કો, ઉત્તર દે કાણુ ત્યાં
 જવાહો શી પ્રસરે અરે સ્વર થકી, હા દૈવ આ શું બને. ૫
 દોડી દીધો શાસ તેહ બાળે ભમરો પરે હા હવે,
 શું ફરકેય કેશ આ ફરકતા, તે છોકરાની પરે;
 આ દેખાય અરે જુવો તે એકો મરણ તણા દેશમાં,
 શાંતિમાંય છતાં શરોય આશા, વિનો જુએ એ ઉભો ૬
 છેલ્લી વાર વઘો હવેય મોટે, સુરે ધણા કારમા,
 " ઓ બાપાજ હવેય શુંજ મારે અહીંઆંજ રે'વું ધટે;
 શઢને શઢ તણાંય સૌજ વસ્ત્રો, હાશાં પડે વેગથી
 હા કુર આગ હસ્ત આ પડીઓ, આહ છોકરાના પરે. ૭
 તેઓથી વિટળ્યું વહાણુ આતો, ભપકો અરે જંગલી
 તેઓએ અબકયાં નિશ્ચાન ઉંચે તે વા'લુના હા બધે;

શું ફરકે પ્રસરી બધેય આતો, આંદર બાલક પરે;
 જાણે શું ફરકે, ઉંચે નમ મહી, ઇન્દ્રાદિના વાવટા. ૮
 મોટા સૂર પછીય ત્યાંહે આવ્યો, ગર્જના થઇ મોટી ત્યાં,
 બાલકરે !—અરે બાળકોજ ક્યાં છે, ક્યાં તે ગયો હાય રે;
 પૂછો આ ભમતા અહીં તહીં બધે, વા વાચ તેને તમે
 જોણે સૌ દુકડા પ્રસારી દીધા આખા મહા સાગરે. ૯
 શક સુકાન એને બધુંજ વાંછુ, સુંદર નિશાન સહ
 જનમ્યો જે જનની તણાજ ઉદરે, ધન્ય પિતાને વળી—
 ઉમદામાં ઉમદા ગર્ભજ વસ્તુ, જેના ફરીથી અને
 તેતો નેહ શરા તણું, હૃદય જે ખોવાયું તે ના મળે. ૧૦

20 The Magic Necklace.

1. In a town in Hindustan

There dwelt a worthy man—

A good Hindu whose name was Ganga Deen.

He was rich and very clever,

And the people said that never

A kinder man than Ganga had seen.

2. But Ganga had his share

Of trouble and of care.

His son it was who grieved him—Hari Singh.

For though the little lad

Was not altogether bad,

From early morn to night *he lied like anything.*

3. Now it chanced one morning that

A Fakeer came and sat

At Ganga's door. Said Ganga, "Holy man,
Can you cure my son of lying ?

I have tried, but given up trying !"

"I'll cure him," said the Fakeer, "If I can!"

4. So he sent for Hari Singh,

And he said, "This pretty string

Of pearls I'll lend you if you will be good;

But remember ! it will fly

Away if you should lie."

And little Hari said he *never* would !

5. Then the holy man departed,

And Hari, happy-hearted,

Ran in and cried, "Oh, father, have you seen
What the Fakeer gave to me !"

And he danced about with glee.

"Are you sure it was a *gift* !" said Ganga Deen.

6. "Of course !" said Hari Singh;

But as he spoke, the string

Quite vanished and he searched for it in vain.

Then Hari hung his head,

"He *lent* it me," he said,

And immediately the pearls came back again !

7. When the boys at school admired

His treasure, and inquired

How he got it, he replied, "This necklace rare

My father gave to me;

It's a beauty, you can see."

But they couldn't! For the necklace was not there.

8. Then Hari was ashamed,
And with tears he exclaimed,
"I told a lie! It was an old Fakeer
who lent it me this morning
To serve me as a warning,"
And lo! once more the pearls did reappear.
  9. And so, at every lie,
Away the pearls did fly,
Till Hari almost grew afraid to speak;
Then he vowed, one afternoon,
He'd tell no lies—and soon
He only told them once or twice a week.
  10. From two a week to one,
The number down did come;
From one a week to one a month it fell;
And then a month passed by
Without a single lie,
And that is nearly all there is to tell.
  11. Old Ganga said, "My boy,
You've filled my heart with joy."
And as he spoke, in walked the Fakeer old,
And he said to Hari Singh,
"You may keep the pretty string
Of pearls, and may it bring you luck untold."
C. Payne.
-

બહુધકમાળા.

(ભુજંગી છંદ)

પ્રથમ રહેતો જ માણસ એવો,
પુરી એકમાં હિંદુસ્તાન મહીના,
બધો હિંદુ ગંગાદિનામે કરીને,
હતો શાણેને ધનવાન વળી તે,

૧

જનો સૌ કહેતા ન જોયોજ આવો,
અરે માજ વાળો ભલો માનવી કે
છતાં ગંગ પોતે હતો ભાગ્યવાળો,
ફીકર માં તથા આપતો તાપમાનો.

૨

હરિસિંગ દુભે હતો છોકરો જે,
છતાં ન હતો છોકરો એવો તોલે—

—ખરાબ નતો કાંઈ તદ્દન તોએ,
જુદું બોલતો બહુ સવારથી સાંજે.

૩

હવે એક દા'ડો બન્યુ ભાષ એવું,
ફકીર આવીઓ એક બેઠો જ વાર;—

—ગંગ કને ગંગ બોલ્યો, રે સાધુ—

—સુધારો જુઠા છોકરાનેય વાર.

૪

“પ્રયત્નો કર્યા થાકીને મૂકી દીધા,”

“ સુધારે બને ” તો વલો તેહ, “તુંજ”

હરિસીંગને તેણે બોલાવી દીધા

“ કહ્યુ મૌકિત માળા શી સુંદીર તેજે”

૫

“ થશે સારો તો હું તને તેહ આવે,”

વળી યાદમાં રાખ હડી જશે જો—

—રખે કાંધ જુહું તું બોલે જરીતો ”

વઘો, “ ના વડું હું ”—હરી ત્યાંય છોટો. ૬

પછી તેહ સાધુ ગયો કાંધ ખીજે,

હરી સુખીયો મનથી દોડીઓ તે;

અને ખુમ પાડીય બાપા જુઓને.—

મને આપ્યું છે જે જુઓ કે કકીરે. ૭

અને તેહ નાચ્યો ધણે થાઇ રાજ,

કહ્યું ગંગ, “ શું તે તમે આપી દીધી ”

હરિ જ્યાં વઘો, “ હા નકી આપી દીધી ”

અને બોલતામાં ગઇ તેહ ચાલી. ૮

ધણી શોધ કીધી જડી નાય તેતો,

હરીએ ધુણાવ્યું જ ડોકું પછી તો,

વઘો તે “ ધીરી છે મને કે કકીરે ”

અને તુર્ત પાછો જ માત્રા જુએ છે. ૯

જહાં સ્કલના છોકરા તે વખાણે,—

—પુંજ તેનીને તેહ પૂછે જ તેને,

“ કયી રીતથી અ મલી ” એમ જ્યારે,

વઘા કે, “ પિતાએ દીધી તે પરાણે ” ૧૦

જુવે છે તે સુંદર કેવી મનની,

જુએ શુંય હા વિણ માલા પછીથી;

હરિ તો પછી ખુબ શરમાઇ જયો,

અને અશ્રુ આંખે હતે બોલી દહયો. ૧૧

- “ જુઠાણું વધો હું હતો તેહ સાધુ”
 સવારેજ આજે મને દીધી વાર;
 —મને આપવા ચેત ”ને હા જુઓને,
 અને હા જુએ મૌજિત દેખાદીધી તે. ૧૨
 અને આવો રીતે જુહું બોલતામાં,
 છઠી જતી આવી રીતેથીજ માળા;
 —સુધી જ્યાં દરી ખીનતો બોલવાને,
 ખપોરે પછી જળ લીધું એક તેણે. ૧૩
 કદી બેજવારે વદે સાત દિને,
 પછી એ થકી એકને ના કદી તે;
 કદી એક વારે વદે માસમાં તો,
 પછી માસ ચાલ્યો વિના જૂઠું બોલ્યો ? ૧૪
 પછી ગંગ બોલ્યો અરે મમ બેટા,
 હૃદય માહરં તેં ભર્યું ખુશથી આ,
 પછી વૃદ્ધ સાધુ વધો “ રાખ માલા—
 મહે બાબ્યશાલી થશે તેથી બેટા. ૧૫

The Miller of the Dee.

1. There dwelt a miller hale and bold,
 Beside the river Dee;
 He work'd and sang from morn to night,
 No lark more blithe than he;
 And this the burden of his song
 For ever used to be,—

- "I envy nobody: no, not I,
And nobody envies me!"
2. "Thou'rt wrong, my friend!" said old King Hal,
"Thou'rt wrong as wrong can be;
For could my heart be light as thine,
I'd gladly change with thee,
And tell me now what makes thee sing
With voice so loud and free,
While I am sad, though I'm the King,
Beside the river Dee?"
3. The miller smiled and doff'd his cap:
"I earn my bread," quoth he;
"I love my wife, I love my friend,
I love my children three;
I owe no penny I cannot pay;
I thank the river Dee,
That turns the mill that grinds the corn,
To feed my babes and me."
4. "Good friend," said Hal, and sigh'd the while,
"Farewell! and happy be:
But say no more, if thou'dst be true,
That no one envies thee,
Thy mealy cap is worth my crown,—
Thy mill my kingdom's fee!
Such men as thou are England's boast,
O miller of the Dee!"

Mackay.

ડી નદીનો ઘંટીવાળો.

(વસંત તિલકા)

ત્યાં એક બાંદુર અને મજબુત એવો,
 વસનો હતો નદી ડી પાસે ઘંટીવાળો,
 પ્રાતર થપી રાત્રી સુંવી કરે કામ ગાતાં—
 શું લાઈ આથી વધુ આનંદમાં રહેતાં. ૧

ગાતો હંમેશ ગીતકુ મહીં સાર એવો,
 ના ભૂલતો તે કદી ગાયન ગાવાનુ તે;
 “ નહિ રાખતો જરી હું વૈરજ કાષ સાથે,
 નહિ વેર કાષ જગમાં વળી દાખવેરે. ” ૨

રાજન ત્યાં હલ વધો “કહો ભાઈ મારા,—
 ખોટું વદે બધુંય ખોટુંય છે ખરે હાં;
 જે માંડે આ હૃદય આનંદ માંડી રેલો
 તો હા બલે બધું ક્ષેત્રે તારું હાતો” ૩

“ કહો કેમ આપવાના સૂર મોટો—
 છૂટે સ્વરે તમે કહો શી રીતેજ ગાઓ;
 રાજા અરે ડીનદી પાસ જ શીસ તો હું,
 ને કેમ આમ દીલગીર થતોજ હું છું. ” ૪

મીલર હસ્યો વધો ઉતારીજ ટોપી પોતે,
 “ પૈસા કમાઈ બર પોષણ એજ માટે;
 ચાહું પ્રિયા અને વળી સહુ મિત્ર મારા,
 ચાહું ત્રણેય તંતુજે પ્રિય જેહ મારા. ” ૫

દેવું નહિ મમ શીરે કંઈ પાઈનું ને

આ સર્વ છે વહેતી આ નદીના પ્રતાપે;
 દાણો દળે ફરતી ફરવીનેજ ધંટી,
 ઊંચાં તથા સહુ અમે ભરતાંજ બેલી. ૧
 હલ બોલતાં તદ્દન ઓછુંજ લારી પોતે
 “ સુખી થજે વળી રહે ખુશમાંજ નિત્યે
 સાચું કહે નહિજ કે'વુંજ કોષને કે— ૨
 ના વૈર આ જગતમાં તમ સાચ રાખે. ૩
 મુગટમણી મમ તણા સમ શ્વેત ટોપો,
 ધંટી વળી ચઢતી આ મમ રાજનાથી;
 ઇચ્છેન્ડ માની બહુ હા તમ માનવાથી
 ધન્યજ તને મીઝર ઓ તું તણા નદી“ડી”. ૮

The Echo.

1. “Ho, ho ! Ha, ha !” sang a shepherd lad,
 Lying in the valley below;
 And a voice from the hill called back again,
 “Ho, ho ! Ha, ha ! Ho, ho !”
2. “Who’s that ?” “who’s that ?” cried the shepherd
 lad,
 With a start, as upright he sat;
 And the voice from the top of the hill called back,
 “Who’s that ? who’s that ? who’s that ?”
3. “You’re a fool !” he cried. He was rude, you see;
 He had never been to school;
 And he listened again, and the voice replied,
 “You’re a fool ! You’re a fool ! fool ! fool !”

4. I cannot repeat all the naughty words
That he shouted aloud, but I heard
Every word that he uttered, they all came back—
One after another—each word.
  5. Then homeward he ran, and big tears of hot rage
Soon began both his eyes to fill;
As he told his old grandfather all about
The rude little boy on the hill.
  6. " 'Twas the echo," he said, "of your voice, my dear
boy !
Your own voice that surprised you so.
For the rude little boy was not up on the hill,
He was down in the valley below.
  7. " If you use angry words, my dear boy, and unkind,
Then *others* will use them too;
Speak kindly to others, and then you will find
They will also speak kindly to you."
- C. F. Payne.

પડધો.

૧૦

(હરિગીત જંદ)

“ હો, હો ! અરે ! હા, હા ! ” કહ્યું તે છોકરે ભરવાડના,
વસતાં નીચે તે ખીણમાં ઘેરાંજ ચારે વનમાં!
આગ્યો અવાજ ગિરિ મહાંથી તેહના પ્રત્યુત્તરે,

‘હો, હો! અરે! હો, હો,! અરે! હો, હો! અરે! હો, હો, અરે! ૧

“ તું કોણ છે ? તું કોણ છે ? ” ખૂમ પાડીને બોલ્યોય છે,
મદાર થઇને બેસી રહી જ્યપ ખૂમ પાડી એ રીતે;
આબો અવાજ ગિરિ શિખરથી તેવના પ્રત્યુત્તરે,

“ તું કોણ છે? તું કોણ છે? તું કોણ છે? તું કોણ છે? ૨

“ મૂર્ખાં અરે છે તું ” તે વધો, છે જંગલી જુઓ તમે,
નીશાળમાં જઇ પાટીપર નહીં ધૂળ નાખી કોનીને;

આબો અવાજ સચ્ચેય શું જે તેહના પ્રત્યુત્તરે;

“ તું મૂર્ખ છે, તું મૂર્ખ છે, તું મૂર્ખ છે, તું મૂર્ખ છે. ૩

ના હું વદુ સધળા વધો તે ગાળના શબ્દો ધણા,

કે ખૂમ પાડી જે વધો તે સાંભળ્યા છે મેં બધા;

પણ આવીઆ પાછા દરેકે શબ્દ તે બોલ્યોય જે,

એકના પછી એક હા, તે તો સહુ પાછા વળે. ૪

દોડી ગયો ધરના ભણી ને શબ્દ અશ્રુ કોપનાં,

ઉભરાઇ જાયે આંખ અંતે તરત તે બોલતાં;

સધળી બીના તેણે કહી દાદા હતા જે વૃદ્ધ તે,

જંગલી આ છોકરાનું ગિરિ તળેટી ના પરે ૫

“ બેટા અરે ! વાલા હતો ને ધોર તારા શબ્દનો,

તારાજ શબ્દે તુંજને ભયભીત કીધો આટલો,”

કેમકે તે જંગલી નોતો ઉંચે તે ગિરિ પરે,

પણ ખીણમાં બેઠો હતો જ્યાં ધોર થાયે બહુ અરે. ૬

જો વાપરો કદી કોપના શબ્દો તમે માયા વિના,

તો તો બીજા નક્કી વહે જે કોપના શબ્દો બધા;

માયા પણુથી બોલતો બીજા પર પછી હા ખરે,

તેઓ સદા માયા થકી શબ્દો વહે પ્રત્યુત્તરે. ૭

King Alfred.

PART I.—HOW HE LEARNED TO READ.

1. In the far-off times of Long Ago,
In Britain over the sea,
King Alfred the Great sat on the throne,
And a very good king was he !
  2. For hundreds of years, from Father to Son,
His name has been handed down
As a king who was wise and good, and one
Who deserved his golden crown.
3. In those olden times of Long Ago
Very few could write or read,
And a man who had *one* book of his own
Was a very rich man indeed.
  4. As the prince and his brothers were playing
one day,
Their mother said, " Come, boys, to me. "
Up they ran, all together, and lo ! there *lay*
A beautiful book on her knee.
5. Its pages were bound in spotless white,
And written in gold and blue;
There were pictures of birds and butterflies bright
In colours of every hue.
  6. They turned the leaves over, with longing
eyes,
And each said, " Give to me. "

“ No ! No ! ” said their mother, “ this book
for a prize

To the boy who first reads it shall be. ”

7. Then Alfred worked hard, for the boy was wise,
He worked very hard all day;
He made up his mind to win the prize,
And lost many a game of play.

8. He WORKED ! and he WORKED ! and he won
the prize !

But he won what was better still,
For he learned a lesson to carry through
life—

“ He will conquer who works with a will. ”

રાજા આલ્ફ્રેડ.

ભાગ. ૧ આલ્ફ્રેડ વાંચતા કેમ શિષ્યો તે વિષે.

(દુતવિલંબીત)

જુના જમાને ધણા દૂર કાળમાં,

ધિટનના સઘળા દૂર દેશમાં;

મહાન આલ્ફ્રેડ રાજ કરે બધે

હવે વળી અહુ શ્રેષ્ઠ તે નૃપતિ. ૧

વરસ સંસ્ત્ર ને બાપ બેટાચકી,

ગૌરવથી યશગાન બધે થતી—

—ન્યમ બહો અને શ્રેષ્ઠ નૃપતિ;

સુવર્ણ મુગટનો જે અધિપતિ. ૨

જુના જમાને ધણા દૂર કાળમાં;
નકો શકે લખી કે વળી વાંચી કે;
પુસ્તક જેહ પાસ તે તો નક્કી. ૩

તે ધનવાન ગણાયજ તે થકી.
રમતાં પુત્ર અને તેહ બાધઓ,
માએ કહ્યું, “અહીંયાં તમે આવ સૌ”

સત્રંગાં તે ગમ દોડી ગયાં જુઓ,—
— સુંદર પુસ્તક જે પડીઉં નીચે. ૪

સુંદર શ્વેત પુકે પુષ્ટ ખાંલીઆં,
સુવર્ણને ભુરી સાહી થકી લખ્યાં;
દરેક જાતનાં પદ્મી સોહામણાં.
છખી મહી ચળકેજ પતંગીઆં. ૫

આતુર ચક્ષુ થકી સહુ તે જુએ,
સહુ વદે મને ચોપડી આપો તે;
મા વદી ના છે એ ભેટજ જેહને,
પ્રથમ હજ વાંચી શકે ખરે, ૬

પ્રસ આલેકેડ બહુ મેનત કરી,
બધાદિને બહુ કામ કરી પછો
નકી કયું મનમાં લઉ, ભેટ આ
રમત સૌ પછી મૂગ દીધીજ હા. ૭

કામ કર્યા કીધુ મેળવી ભેટ તે,
મેળવ્યું આથી વધું પણ તેહણે;
શીખ શીખ્યો ઉપયોગી સૌ જીવગી,
બાજી જીતે સહુ ખત થકી કરી. ૮

King Alfred.

PART II.—HOW HE FOUGHT THE DANES.

1. Fiercely a fight had raged all day
On a blood-red battlefield.
There were Saxon and Dane in deadly fray,
They might *die*, but would *never* yield !
2. Then the night came on, it grew dark and
cold,
And the fiery foemen lay
Asleep in death, on the grass or the mould,
As Alfred walked sadly away.
  3. For all seemed lost, and he feared that the Dane
Had come in the land to stay,
Unless he could gather an army again,
And *fight* on, till he drove him away.
4. He was weary and sad, and his heart beat
low,
For his brothers—a noble band—
Were all dead; each had died with his
face to the foe,
And *he* was now King of the land !
  5. He was sad at heart, he was weary in limb,
But his courage was strong and high;
He would fight for the throne they had left to
him !
He would conquer the Dane or die !
-

રાજા આલ્ફ્રેડ.

બા. ૨ ડેન લોકો સાથે તે કેમ લડ્યો તે વિષે.
 (રાગ બહાબારતનો વૈશ્ણવપાયે રૂપી એણી પેર બોલ્યા.)
 પ્રચંડ યુદ્ધ રહ્યું પછી ત્યાં આખા દિન મોઝાર,
 સમરાંગણુ જ્યાં રેલો ચાલે લોહી તણી અપાર.
 સેકસનને ડેનાએ બંને કેસરીઆં જ્યાં લીધ;
 મરતાં સુધી તે લડવાના તાબે ના થાએય
 રાત પડી જ્યાં ટાઢ પડેને થાયું કાળું ધોર.
 સેના સરવે શાંત થઈ કૂર શ્વતરૂ જનરે ધીક.
 સેના સરવે મરણુ પડીને તણુ ઉંબ પર સૂઈ રડીય
 આલ્ફ્રેડ દિલગીરી સહ નાહો આધોરે ત્યાંથીય
 કારણુ કે સહુ મરણુજ બાસ્તુ અને ખીન્યો કે ડેન
 રહેવાને તેના દેશમાં આવ્યા તો તે છેક
 પુનઃ હવે તો બેશું કરવું લશ્કર તો બધુંય !
 અને લડવુ તે સાથે તેને હાંડી કાઢે જેમ
 થાક્યો ને દીલગીર થયોને હૃદય નિસાસા નાખે
 કારણુ કે તેના સૌ બાઇઓ ઉમદા ટોળી સાથે—
 મરી ગયા હતા લડતાં લડતાં શત્રુની સાથેય
 અને રહ્યો તે માત્રજ બાઇ દેશ તણો રાજય
 હૃદય ધણું દિલગીર થઈને થાક્યા સવળા ચર્ણુ
 પણુ હીમત તેની હાર્યો ના મળ્યુત ઉંચી પૂર્ણ
 ગાદી માટે તે લડશે હા છોડી ફાવી જેય
 કેમ શત્રુને જીતશે પોતે મરશે વા એ રિત્ય.

King Alfred.

PART III.—HOW HE BURNED THE CAKES.

(If acted, this scene requires King Alfred, an old man, an old woman, Saxon nobles and their followers.)

An old GOATHERD and his WIFE are sitting in their cottage, over a fire, talking to each other.

GOTHERD. What a dreadful night, Wife! Do you hear the wind?

WIFE. Dreadful, indeed! In a night like this one would not turn even a cat out of doors! Where is our boy to-night? I wish I knew he was in safe shelter.

GOTHERD. I pity anybody out on the Moors to-night!

[Tap! Tap! is heard at the door outside.

WIFE. What's that?

GOTHERD. What's what? I heard nothing.

[Again the sound is heard. Tap! Tap! Tap!

GOTHERD. Now I hear it! There is somebody knocking at the door. Open it, Wife.

[The door is opened, and ALFRED is seen standing outside.

ALFRED. Can you give a homeless wanderer shelter from the wind and storm for the night?

GOATHERD. Come in, lad! Come in, and warm yourself.

WIFE. You're very welcome, my good man. May somebody treat my boy as I treat you !

GOATHERD. Come along and share our supper, such as it is, and my good woman there will soon make up a bed for you in the corner.

ALFRED. Thank you, with all my heart.

[They eat.

WIFE (*in a low tone to her husband*). Who is he ? His speech is not the same as ours.

GOATHERD. That is true ! Just look at his hands and his flashing eye. (*Aloud.*) Can you tell us, young man, any news of the cruel Northmen who are overrunning our land ?

ALFRED. Alas ! I cannot give you good news. There has been a fierce battle, and a great slaughter of brave men on both sides.

BOTH. Alas ! alas ! and on which side was the victory ?

ALFRED. Night fell; neither side would give way. The Danes were many more in number than the Saxons. They were better armed, and nearly all the Saxons were left dead on the field.

BOTH. Alas ! alas !

GOATHERD. And what about our young King ? Was he killed ?

ALFRED. He was seen, unhurt, at the close of the day, and is supposed to be hiding somewhere until his messengers can gather a fresh army.

GOATHERD. Will he give in, and make peace with the Danes, do you think?

ALFRED. Never! Never!

WIFE. Ah me! Ah me! Young man, can you tell me anything about my son? Did you see him? He was there, and he was fighting in the front, I know! (*She sobs*).

GOATHERD. Wife! Wife! Be quiet! Do not cry so. How could the stranger know our son?

WIFE. Know my son! Why, hasn't he the strongest arm, and the quickest eye, of any young man in the land? Doesn't everyboody know our son?

ALFRED. I am very sorry, good woman, but I can give you no news of your son. I trust he lives, and will fight for his country many times again.

An interval of two months, during which ALFRED has worked as a labourer for the GOATHERD and his WIFE; and again we see him in the cottage.

WIFE. Now, my lad, just watch those cakes before the fire, while I milk the cow! Mind you don't let them burn. Turn them as soon as they are brown. Now, be careful. Do you understand?

ALFRED. Yes, mistress, I understand.

[*She goes out ALFRED, left alone, takes his bow and arrows looks at them, and speaks.*

ALFRED. Two months ! and no news ! Not a word from any one of my nobles ! No messenger from any part of the country ! What *does* it mean ? I told them to meet me here. Are they all dead ? *He starts up and walks up and down.*) The land is being wasted, with fire and sword. The homes of my people are being burned down ! Helpless women and children are being killed ; without mercy, while I ! I ! the King ! am hiding here like a frightened deer !—doing nothing for my poor people, who wonder if their King has forsaken them ! But what can I do ? *(Sits down again)* It would be folly to act until all is ready. To wait is harder than to work. But a king must not be rash. Another week I will wait here. Then, if I hear nothing, I will act—and act boldly !

[*WIFE returns and screams in anger.*

WIFE. The cakes ! The cakes ! What have you done !

Do you not see they're burning,
Black as a cinder ! every one,
And all for the want of turning !
You'll eat them ! fast enough, no doubt !

When your turn comes for eating !
 You're a lazy, good-for-nothing lout,
 And well deserve a beating !

ALFRED. Lady, I beg your pardon !

WIFE. Lady, indeed ! No lady am I, but honest,
 hard-working woman. I'll have no idlers about me
 here ! So, out of the house you go, you lazy man !

[She points to the door.]

HUSBAND. *enters with a band of nobles and their men.*

GOATHERD. Wife ! Wife ! What are you doing ?
 Take care ! It's THE KING ! The King ! whom you
 are scolding !

*[The WIFE stands aghast. At the same
 moment half a dozen men speak all
 at once.]*

FIRST NOBLE. Hail ! Hail ! Alfred our King !

ALL. Hail ! Hail ! Alfred our King ! Hope
 of our Land ! A host of brave Saxons awaits you.
 They are close by. Lead us ! we will follow you to
 Death or to Victory !

ALFRED. My loyal Nobles ! Glad indeed I am to
 greet you, and gladly I lead you !

*[The GOATHERD'S WIFE and her husband
 fall on their knees.]*

WIFE. My Lord ! oh, King ! forgive me. I did
 not know.

HUSBAND. My Lord, forgive her ! She did not know

ALFRED Rise, my friends; you gave me food and shelter when I wanted it. Rise, your King thanks you for your kindness to him when you thought him only a homeless wanderer. Fare you well till better days. You shall see me again.

ALFRED (to his nobles). My Lords, we will go together to free our land, or die in the attempt !
(Holds up his hand) Victory, or Death !

All hold up their swords and exclaim, "With you ! to Victory or Death."

The old woman watches them as they go. She shakes her head and says, "King or no King, he might have watched those cakes !"

H. Freeman.

રાજા આલ્ફ્રેડ.

ભા. ૩ તેણે રાટલી કેમ બાળી તે વિશે.

(આ સીન બજવવાને- આલ્ફ્રેડ રાજા, એક વૃદ્ધ ડેસેઝ

ડોશી, સેકસન ઉમરાવો. અને તેના અનુયાયી-

ઓ નેપ્થએ.

એક વૃદ્ધ ગોવાળ તથા તેની સ્ત્રી તેઓની ઝુંપડીમાં દેવતા પાસે વાતો કરતાં કરતાં બેઠાં છે.

ગોવાળ—+બહાલી ! આ તે કેવિ ઘોર રાત્રિ ! શું તું પવન પણ સાંભળે છે ?

વહુ—અંધારી ઘોરજ ! હાં, આવી ઘોર રાત્રિમાં તો કોઈ બિલાડી સરખીને પણ બારણા બહાર ન કાઢે ! આ રાત્રે આપણો છોકરો ક્યાં હશે ? મને લાગે છે કે તે સાંજે તાજે કોઈ આશ્રમમાં હોય તો કેવું સાફ

ગોવાળ—મને તો બહાર બિનાશ વાળી જગા પર કોઈ માણસની દયા આવે છે !

બહાર બારણાપર ટેપ ! ટેપ ! સંભળાય છે.

વહુ—એ કોણ એ ?

ગોવાળ—કોણ એ શું ? હું તો કાંઈ સાંભળતો નથી.

(ફરીથી પાછું ટેપ ! ટેપ ! ટેપ ! સંભળાય છે.

ગોવાળ—હા હવે મેં સાંભળ્યું ! કોઈ બારણું ખખડાવે છે. બહારી ઉઘાડ ત્યારે.

(બારણું ઉઘાડતાં આફ્રેડ બહાર ઉભો રહેલો દેખાય છે.

આફ્રેડ—તમે આજની રાત્રિ આ ઘર વિનાના વટે માર્ગને આ તોશન અને પવનમાંથી (બચાવી) વાસો આપશો ?

ગોવાળ—આવ બાઈ અંદર આવ અને જરા તાપ.

+ Goatherd નો ખરેખરો અર્થ ઘેટા ચારનાર થાય પણ આપણે તેને ગોવાળ કહેશું.

÷ Wife નો અર્થ વહુ. પણ આપણામાં પેતાની સ્ત્રી વહુ કહેવું ખોટું બાસે છે. માટે બહાલી વાપર્યો છે.

વહુ--તમે બધે પધાર્યા બાપ. મારા છોકરાને પણ હું તમારા તરફ વર્તું છું તેમ કોઈ વર્તો,

ગોવાળ--ચાલો ત્યારે તમે પણ અમારી સાથે જેમ તેમ વાળુ કરો.
અને મારી સ્ત્રી તમારે કાજે ખુણામાં પથારી કરશે.

આદકેડ--હું તમારો હૃદય પૂર્વક ઉપકાર માનું છું.

(તેઓ ખાય છે)

વહુ--(તેના ધણીને નમ્ર અવાજમાં) એ કાણ છે તેની વાણી આપણા જેવી નથી.

ગોવાળ--ખરી વાત હાં તું જો તો ખરી તેના હાથ અને ચળકતી આંખો ! (મોટેથી) તમે આપણા દેશને ઘેરનાર કુર નોર્મ-નની કંઈ પણ વાત કહી શકશો--જાણો છો ?

આદકેડ--અફસોસ ! હું તમને સારી ખબર આપી શકતો નથી.
ત્યાં તો એક પ્રચંડ યુદ્ધ મચ્યું હતું અને બંને પક્ષના શરવીરાની એક મેટી કતલ થઈ હતી.

બંને--અફસોસ ! અફસોસ ! અને કયો પક્ષ જીત્યો ?

આદકેડ--રાત પડી; કોઈ પણ પક્ષ તાણે થયો નહિ. સેકસનોના કરતાં ડેનો સંખ્યામાં ઘણા વધારે હતા. વળી તેઓ વધારે સારાં હથિઆરથી સજ્જ હતા અને લગભગ બધા સેકસનો રણભૂમિમાં મરણ પડ્યા.

બંને--અફસોસ ! અફસોસ !

ગોવાળ--અને આપણા નાના રાજાનું શું થયું ! શું તે પણ મરાયો ?

આદકેડ--તે તો ડિવસ આયમનાં વિશુ ધનમાં દેખાયો, અને જ્યાં સુધી તેનાં જાસુસો એક તાજી ટુકડી ભેગી કરે ત્યાં સુધી અહીં અહીં સંતાતો દરશે એમ મનાય છે.

ગોવાળ—શું તે તાણે થશે અને ડેનોની સાથે સલાહ કરશે—એમ તમારું ધારવું છે ?

આલ્ફ્રેડ—કદિ નહિ ! કદી નહિ !

વહુ—હાય ! હાય ! મને ! આપ તમે મારા દીકરાની કંઈ ખબર કહી શકશો. તેને શું તમે જાણો હતો ? મને ખબર છે કે તે ત્યાં હતો અને આગળ રહીને તે લડતો હતો તે (હુસકાં ભરે છે)

ગોવાળ—બહાલી ! બહાલી ! શાંત થા ! આમ રો મા. આ અન્ન-
રયા આપણા છોકરાને શી રીતે ઝાળખે !

વહુ—મારા છોકરાને ન જાણે ! એમ કેમ ! શું તે દેશમાંના દરેક યુવાન વર્ગમાં મજબુતમાં મજબુત અને દિગ્દર્શી નથી ? શું દરેક જણ આપણા છોકરાને ન જાણે ?

આલ્ફ્રેડ—બધી સ્ત્રી, હું ધણો દિલગીર છું કે હું તમારા છોકરાની કાંઈ પણ ખબર કહી શકતો નથી. પણ મને ખાતરી છે કે તે જીવે છે અને તે ફરીથી ધણીવાર સંદેશને માટે લડશે.

ખે માસ વીતી ગયા તે દરમ્યાનમાં આલ્ફ્રેડે ગોવાળ અને તેની સ્ત્રીને માટે મજુરની માફક કામ કર્યા કીધું; અને ફરીએ આપણે તેને ઝુંપડીમાં જોઈએ છીએ.

વહુ—હવે મારા છોકરા, હું જરા ગાય દોહી આવું. ત્યાં સુધી તું જરા ચુલા આગળ રોટલી જોતો રહે ને ! જો ને ખજી ના જાય હાં ! તેઓ જ્યારે ભુરી થાય ત્યારે ફેરવજો. ધ્યાન આપજો ખજી ના જાય હાં !

હવે શરત રાખ. શું સમજાણ પડી કે ?

આફેડ—હા હું સમજ્યો, માણ (તેણી બહાર જાય છે આફેડ)
એકસો પડી તેનું બાણ અને શરો લે છે તેઓને જુએ છે
અને બોલે છે.

આફેડ—એ માસ ! અને તને કંઈ ખબરતો નહિ ! મારા ઉમરા-
વોમાંના એકેનો એક શબ્દ પણ નહિ ! દેશના કોઈપણ
ભાગમાંથી એકે જાણતો નહિ ! મારે આથી શું ધારવું ?
મેં તેઓને અહીંજ મળવાને કહ્યું હતું. તેઓ સવળા
મરી તો નહિ ગયા હોય ! (તે હો છે અને આમતેમ
ફરે છે) અસિ અને વન્દિથી દેશ પાયમાલ થઈ જાય છે.
મારી પ્રજાનાં ધરમાર બળાઈ જાય છે ! નિરાધાર પૈરાં
છોકરાં નિર્દયતાથી મરાઈ જાય છે, જ્યારે, હું ! હું !
રાજા ! મારી ગરીબ પ્રજા—કે જે એ તેઓના રાજાએ
તેઓને ક્ષમા બક્ષી હોય તો અજાણ થાય તેઓને કાળે
કંઈ પણ કર્યા વિના અહાને તહીં એક બયબીત હરણની
માફક સંતાતો ફરે છું ! પણ હું શું કરી શકું ? (પા-
છો નીચે બેસે છે.) સવળું તૈયાર થયા વિણ વર્તન
કરવું એ પણ મૂર્ખતા. કામ કર્યા કરતાં રાહ જોવી કઠણ
છે ! પણ રાજાએ તો અવિચારી નજ બનવું જોઈએ.
ખીજી આઠવાડીકે વળી અહીંઆંજ રાહ જોઈશ. અને
પછીથી, જો હું કંઈ પણ—સાંભળોશ નહિ તો હું પ્રવ-
ર્તન કરીશ—અને શરવીરતાથી વર્તન કરીશજ !

(વહુ પાછો આવે અને ક્રોધમાં ચીચીઆરીએ
પાડે છે.

જહુ—રોટલીઓ ! રોટલીઓ ! અરે, તેં શું કર્યા કીધું ?

(તોટક છંદ)

નવ શું સુઝતું બળતી બધી,—

થઇ કાળીજ સૌ જ્યમ મેશ સમી;

નહિ ફેરવી તે તને જોર પડે,

ભરવા તુજ પેટ તૈયાર થશે. ૧

પુરતીજ ભરે શક ના જરીએ,

ઝટ ભાણાપરે તુંહ બેસી જસે;

નહિ કામ કંઈ તુંહુ તન્દ્રિલ હા,

તને માર પડે જળ એજ મતા. ૨

આલ્ફ્રેડ—માણ હું તમારી પાસ માશી યાયું છું.

જહુ—માણ ખરે ! નેત્ર હુંતો માણ પગ એક પ્રમાણિક અને ઉ-
દાગી સ્ત્રી. મારે કંઈ આળસુઓનું કામ નથી ! સુસ્ત માણસા
આલ્યો જ આરણ્યની બહાર ! (તે આરણ્ય તરફ આંગળી
કરે છે.

તેનો ધણી સરદારોની ટોળી અને તેનાં માણસો સાથે
પ્રવેશ કરે છે.

ગોવાળ—બહાલી ! બહાલી ! તું શું કરે છે ? કાળજી રાખ કાળજી
એ તો રાખ છે ! રાખ છે ! તું જેને બાંડે છે એતો !
(વહુ યકિત થઇ ઉભી રહે છે. તેજ વખતે સાથે છ એક
જણ બધા એકજ સાથે બોલે છે.

પહેલો સરદાર—આપણા રાજ આલ્ફ્રેડની જય, —જય ! જય, જય !

બધા—આપણા રાજ આલ્ફ્રેડની જય, જય ! જય, જય ! અમારા

દેશની આશા ! શરવીર સેકસન સૈન્ય તારી રાહ જુએ છે.
તેઓ તારી થડમાં જ છે. અમને દોર ! જીતવા મરણ પર્યન્ત
અમે તને અનુસરશું !

આલ્ફ્રેડ—મારા વફાદાર સરદારો ! તમોને બેટીને, ખરેખર, હું ધ-
ણેજ ખુશ થાઉં છું, અને ખુશીથી હું તમોને દોરીશ !
(ગોવાળ અને તેની સ્ત્રી તેઓને પગે પડે છે.)

વહુ—મારા ભગવન ! અરે, રાજા ! મને દામા કરો, મેં કાંઈ ન
જાણ્યું.

ધણી—મારા પ્રભુ, તેને માફ કરો ! તેને ખબર ન હતી

આલ્ફ્રેડ—ઉઠો, મારા મિત્રો, તમે મને ધોરાક અને આશ્રય જ્યારે
મને જરૂર હતી ત્યારે આપ્યો. ઉઠો, તમારો રાજા જ્યારે
તમે તેને પણ એક ઘર વિનાનો વટે માર્ગુ ધાર્યો ત્યારે
તમારી તેના તરફની માયાને માટે તમારો આભાર માને છે.
શુભ દિવસો સુધી તમારૂં ભલું થાવ. તમે મને પુનઃજ્ઞેશે.

આલ્ફ્રેડ—(તેના સરદારોને) મારા ઉમરાવો, આપણ સર્વે આપણા
દેશને છોડાવવાને જાણું વા પ્રયત્નમાં મરણ !

(તે હાથ ઉઠ્યા કરે છે) જય વા મરણ !

સઘળા તેઓની તરવારો ઉઠી કરે છે અને પોકાર કરે
છે, “ તમારી સાથે જય વા મરણ પર્યન્ત ! ” વૃદ્ધ
સ્ત્રી તેઓને જતાં જુએ છે. તે તેનું શિશુ ધુણાવી
કહે છે, “ રાજા હો વા ન રાજા હો પણ તેણે આ
રોટલીઓ તપાસી હતે ! ”

I Remember.

1. I REMEMBER I remember,
     The house where I was born,
     The little window, where the sun
     Came peeping in at morn:
     Her never came a wink too soon,
     Nor brought too long a day,
     But now I often wish the night
     Had borne my breath away !
2. I remember, I remember,
     The roses, red and white,
     The violets, and the lily-cups,
     Those flowers made of light !
     The lilacs, where the robin built,
     And where my brother set
     The laburnum on his birthday:
     The tree is living yet !
3. I remember, I remember,
     Where I was used to swing,
     And thought the air must rush as fresh,
     To swallows on the wing,
     My spirit flew in feathers then,
     That is so heavy now;
     And summer pools could hardly cool
     The fever on my brow !

4. I remember, I remember,
 The fir-trees, dark and high;
 I used to think their slender tops
 Were close against the sky:
 It was a childish ignorance:
 But now, 'tis little joy
 To know I'm further off from heaven
 Than when I was a boy.

Hood.

મને યાદ છે.

૧૪

(ભુજંગી છંદ)

મને યાદ છે હા મને યાદ છે તે
 નથી ભૂલતો ગૃહ જન્મ્યોજ જ્યાં એ;
 હતી બારી નાનીજ સુર્ય જહાંથી
 સવારે પધારે કરે ડોઝીઆં તે. ૧

ન આવ્યો કદી તેહ બહેલો જરીએ,
 ન જતો કદી તેહ મોડો જરીએ;
 છતાં એમ ઇચ્છુ પડે રાત બહેલી
 લઈ જાય આત્મા અને શ્વાસ નાડી. ૨

મને યાદ છે હા મને યાદ છે તે,
 ગુલાબી તથા શ્વેત ગુલાબ ખીલે;
 તથા વાયલેટ કમળનાં ફૂલો,

- ખનાવ્યાંય જાણે ભરી તેજ ને તો ૩
 લિલેકસ જહાં રોળીનો મળ બાંધે,
 અને જ્યાંહ રોળ્યો અરે લાઇ મારે;
 લેખનમ તેનાજ વર્ષ દિવસે,
 જીવે હા હજી ઝાડ પોતેય ત્યાં તે. ૪
 મને યાદ છે હા મને યાદ છે તે,
 જહાં હિંચતો હું હતો નિત્ય પ્રેમે;
 અને ધારતો હું વહે જેમ વા આ,
 વહે તેમ ચક્કી પરે ઉડતાં હા. ૫
 હતું મન રાજી ધણું તેહ કાજે,
 મને લાગતું કારમું તેહ આજે;
 સપાટા પરનના સુપાટે ધણા તે,
 નહીં દુઃખ હરતાં જરી મનનું એ, ૬
 મને યાદ છે તે મને યાદ છે હા,
 ઉંચાં દેવદાસ તણાં વૃક્ષ મોટાં,
 વિચારું હું તેઓની રસાળી ટોચો,
 મગને ચઢીને કરે જેહ વાતો. ૭
 હતી એવકુલાઇ નાનાપણની,
 હવે ના મળે કાંઈ આનંદ તેથી,
 એમ ધણીતે કે-હતો બાળકો હુંજ તેના થકાં તો,
 ધણો દૂર સ્વર્ગ થકી હા હવે તો. ૮

Robin Redbreast.

1. GOOD-BYE, good-bye to summer
     For Summer's nearly done;
     The garden smiling faintly,
     Cool breezes in the sun:
     Our thrushes now are silent,
     Our swallows flown away;
     But Robin's here, in coat of brown,
     And scarlet breast-knot gay.
     Robin, Robin Redbreast,
         O, Robin, dear !
     Robin sings so sweetly
         In the falling of the year.
2. Bright yellow, red and orange,
     The leaves come down in hosts,
     The trees are Indian princes,
     But soon they'll turn to ghosts.
     The scanty pears and apples
     Hang russet on the bough;
     It's autumn, autumn, autumn late.
     'Twill soon be winter now.
     Robin, Robin Redbreast,
         O, Robin, dear !
     And what will this poor Robin do ?
         For pinching days are near.

Then a crumb of bread for Robin
His little heart to cheer.

Allingham.

લાલ છાતી વાળું રૌબીન.

(તોટક છંદ)

જય તું જય તું જય ત્રિભુવન,
રમતી હસતી હવે ચાલીજ તું;
સહુ વાડી અરે હસતીજ શીકી,
વળી તાપ પડે ફરકે લહરી. ૧

અસ પક્ષી ગણો મૂક હા બનીઆં,
ચકલાં સરવે હવે ઉડી ગયાં;
પણ રૌબીન અત્ર ભૂરાં ફરકે,
વળી છાતીજ લાલ બહુ ચગકે. ૨

તુંહિ રૌબીન લાલજ છાતી તણું,
અરે બહાણું મને ઉરથીજ ધણું;
મધુરાં ગીત કાંઈજ ગાતું શરે,
જબ વર્ષ બધું પુરું થાતું હવે. ૩

ભૂખરાં પીણુડાં, વળી લાલબધાં,
તણુ ખુબ હવે દુમથી ખરતાં;
દૂમ સૌ ફતેસિહ સમાં બનીયાં,
ભૂત સમ બને પછી તેહ બધાં ૪

વળી આછાં ફળો અને અંજીરકાં,
 સહુ ડાળ પરે લટકીજ રહ્યાં;
 સહુ ફાગણના ચમકારે બધા,
 હવે તેહ જશે, શર્દ આવશે હા.

૫

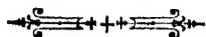
તુંહી રૌમિન લાલજ છાતી તણું,
 ખરે બહાણું મને ઉરથીજ ધણું;
 હવે શું કરશે દુલતાજ દિને ?
 કટકે બચકે થવું રાજ હવે !

૬

—સમાપ્ત—

આફ્રિકા જનારાઓ માટે

જાહેર ખબર.

સારી અને સસ્તી સગવડે પાસપોર્ટ મેળવી
આપવાની ઓફીસ—

નામે— બી. એમ. પટેલની કંપની.

પાસપોર્ટ અને પેસેન્જર એજન્ટસ.

૬૦ ખજાર—આણંદ.

પરદેશ જનારાઓએ ટીકીટ માટે અમારી
ઓફીસે તપાસ કરવી, અગર કાર્ડ લખવું જેથી
તમામ માહિતી આપવામાં આવશે.

પાસપોર્ટની કિં. રૂ. ૧૦-૧૩-૦.

જાહેર ખખર.

Rs. as. ps.

A Complete key to

1 Gokhale's Arithmetic. 2 - 0 - 0.

2 Volumes. Pages 596.

2 પુસ્તક અન્યમ્. 0 - 6 - 0.

(ગોકમીભેન રીડર નં. ૪ થાની

તમામ કવિતાઓનું ગુજરાતી

કવિતામાં ભાષાન્તર.)

સાળાઓમાં ચાલતી તમામ બુકો, એક્સાઇઝો વીગેરે કીશમત
લાંબે અમારે ભાંચી મળશે.

પટેલ પ્રથર્સ. એન્ડ કંપની.

સુક્તેલસી એ ૩

પ્રમીશર્સ.

મુ. આણંદ.

